

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Економічний факультет

Кафедра менеджменту і маркетингу

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕНЕДЖМЕНТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Галузь знань 07 Управління і адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 3 від 9 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності
Освітня програма	
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	
Галузь знань	07 Управління і адміністрування
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	вибіркова
Курс / семестр	3,4/6,8
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 16 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

"Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" є вибірковою компонентою. Студенти отримують знання з теоретичних і методологічних основ ЗЕД, закономірностей формування напрямків та форм зовнішньої торгівлі і практичні навички з аналізу стану та тенденцій розвитку зовнішньоекономічної діяльності, використання системи показників для оцінки результативності ЗЕД.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності та механізми зовнішньоекономічної діяльності, показники її розвитку, сучасні форми та методи організації торгівлі товарами та послугами, специфіка міжнародної логістики.

Метою дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства» є формування теоретичних знань і системного уявлення про управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства та набуття практичних навичок використання технологій та інструментарію управління різними аспектами діяльності підприємства при проведенні зовнішньоекономічної діяльності.

Предмет дисципліни – вивчення конкретних форм управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства, особливості функціонування світових, регіональних та підприємницьких структур, які забезпечують законодавчу, регулюючу та правову особливості зовнішньоекономічної діяльності, формування ресурсних і фінансових потоків, руху товарів та розрахунків, стандартів і правил торгівлі.

Комплексний підхід до викладання дисципліни дозволить здобувачам вищої освіти знати:

– суть, принципи та методи управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства;

– базові теорії зовнішньої торгівлі і управління зовнішньоекономічною діяльністю;

– основні інститути та інструменти регулювання

зовнішньоекономічною діяльністю;

- структура та організація експортно-імпорتنих операцій;
  - механізм та особливості валютного регулювання;
  - зміст та особливості проведення маркетингових досліджень на зовнішньому ринку;
  - основи міжнародних логістичних операцій;
  - основний зміст використання міжнародних звичаїв та правил ІНКОТЕРМС;
  - правові основи укладання міжнародних контрактів купівлі-продажу товарів;
  - формування та структуру міжнародного контракту купівлі-продажу товарів;
  - основні принципи управління контрактною діяльністю;
- вміти володіти методами та інструментарієм:
- стратегічного, тактичного та оперативного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
  - планування обсягів діяльності, необхідних ресурсів, зовнішніх і внутрішніх обмежень та ризиків, напрямів розвитку та реструктуризації при проведенні зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
  - проводити оцінку можливості проведення зовнішньоекономічної діяльності підприємства з використанням інструментів міжнародного маркетингу;
  - проводити підготовку щодо укладання міжнародного контракту купівлі-продажу з врахуванням особливостей товарного асортименту, митного регулювання, валютного хеджування, різних механізмів банківських розрахунків, міжнародної логістики;
  - приймати ефективні управлінські рішення щодо забезпечення існуючої зовнішньоекономічної діяльності підприємства та її розширення у вигляді інноваційної та інвестиційної діяльності.

вміти:

- вміти володіти методами та інструментарієм:
- стратегічного, тактичного та оперативного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- планування обсягів діяльності, необхідних ресурсів, зовнішніх і внутрішніх обмежень та ризиків, напрямів розвитку та реструктуризації при проведенні зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- проводити оцінку можливості проведення зовнішньоекономічної діяльності підприємства з використанням інструментів міжнародного маркетингу;
- проводити підготовку щодо укладання міжнародного контракту купівлі-продажу з врахуванням особливостей товарного асортименту, митного регулювання, валютного хеджування, різних механізмів банківських розрахунків, міжнародної логістики;
- приймати ефективні управлінські рішення щодо забезпечення існуючої зовнішньоекономічної діяльності підприємства та її розширення у

вигляді інноваційної та інвестиційної діяльності.

Компетентності

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.

Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

Здатність застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.

Програмні результати навчання

Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

Вміти визначати, обґрунтовувати та імплементувати управлінські рішення стосовно ефективної діяльності організації (підприємства) з врахуванням корпоративних особливостей, фінансових ресурсів та активів, а також змісту інвестиційних (інноваційних) проектів.

Вміти застосовувати управлінські рішення з метою реалізації проектів розвитку організацій та громад на основі інвестиційного проектування та фінансового планування.

Вміти розробляти, адаптувати та застосовувати систему методів та інструментів менеджменту в організаціях в умовах тісної взаємодії та співпраці з територіальними громадами, органами місцевого самоврядування та державної влади задля забезпечення синергетичного ефекту та сталого розвитку регіону.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Суть принципи та методи управління ЗЕД підприємств а	Суть управління зовнішньоекономічною діяльністю в Україні. Основні принципи проведення зовнішньоекономічної діяльності. Методи управління зовнішньоекономічною діяльністю. Основні законодавчі документи регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Види зовнішньоекономічної діяльності. Головні світові організації, регулюючі та контролюючі зовнішньоекономічну діяльність. Основи та природа міжнародного менеджменту. Адаптація до особливостей життя та управління. Перспективи міжнародного менеджменту	Тести, питання

2.	Базові теорії зовнішньої торгівлі і управління зовнішньоекономічною діяльністю	Основи теорії міжнародної торгівлі. Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Основні концепції зовнішньоекономічної діяльності. Кейнсiанство. Монетаризм. Неоліберальний підхід. Ордолібералізм. Неоконсерватизм та нова класика. Неoінституціоналізм. Теорія взаємного впливу просторово-економічних систем. Теорія міжнародного руху капіталу. Основний зміст інвестиційних процесів. Інноваційні перспективи розвитку підприємства при зовнішньоекономічній діяльності.	Тести, питання
3	Основні інститути та інструменти регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Інституціональна структура державного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Механізм державного регулювання ЗЕДі. Основні індикатори ЗЕД. Платіжний баланс. Структура платіжного балансу. Баланс товарів та послуг. Індикативні ціни. Мінімальні експортні та імпорتنі ціни товарів. Особливості експорту окремих видів товарів. Ліцензування та квотування ЗЕД. Автори-зований економічний агент.	Тести, питання
4	Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	Митний тариф. Нарахування митного тарифу. Оцінка застосування митного тарифу. Митні платежі та митні збори. Митна вартість. Нарахування митної вартості. Методи визначення митної вартості. Адміністративні важелі нарахування митної вартості. Митний контроль. Порушення митних правил. Поняття контрабанди. Митне оформлення товарів. Товарна номенклатура. Митні режими. Спеціальні митні режими.	Тести, питання
5	Валютне регулювання ЗЕД.	Валютне регулювання в Україні. Уповноваженні інституції валютного регулювання. Неповорнення валютної заборгованості. Санкції та ліцензування при порушенні валютного законодавства.	Тести, питання
6	Управління маркетинговою діяльністю на	Зміст та необхідність маркетингових досліджень на зовнішньому ринку. Вивчення особливостей товарів на зовнішніх ринках та ринку споживання. Вивчення зовнішнього середовища.	Тести, питання

	зовнішньом у ринку	Середовище міжнародного маркетингу. Економічне середовище. Політико-правове середовище. Культурне середовище. Спеціальні маркетингові фірми. Проведення виставкової діяльності. Оцінка ефективності участі у виставкових заходах.	
7	Організація та управління структурою та організацією експортно-імпортних операцій	Організація управління зовнішньоекономічною діяльністю на підприємстві. Принципи організації та управління виробничо-збутовою діяльністю фірм. Організація експортних операцій. Організація імпортних операцій. Поняття та види торгово-посередницьких організацій. Агентські та комісійні операції. Брокерські операції. Структурно-організаційні форми торгово-посередницьких операцій.	Тести, питання
8	Управління логістикою при проведенні ЗЕД.	Сутність та завдання управління логістикою. Особливості логістичних операцій при ЗЕД. Складська логістика. Зміст особливостей пакування та маркування при ЗЕД. Міжнародна транспортна логістика. Міжнародні правила та звичаї ІНКОТЕРМС. Логістичні центри та транспортні коридори. Особливості транспортування товарів морським та повітряним транспортом. Страхування товарів при транспортуванні. Мультиmodalьні та інтерmodalьні транспортування товарів.	Тести, питання
9	Зміст використання валютних операцій та механізмів банківських розрахунків при проведенні зовнішньоекономічної діяльності	Особливості діяльності підприємства як суб'єкта міжбанківського валютного ринку. Операції на міжбанківському валютному ринку. Процедура купівлі валюти на міжбанківському валютному ринку. Облік та рух валютних засобів суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Управління розрахунками при проведенні зовнішньоекономічної діяльності. Контроль та управління банківським переказом. Особливості використання документарного акредитиву. Специфіка управління розрахунками за допомогою документарного інкасо. Банківська гарантія та її використання при проведенні ЗЕД. Оплата проти представлених документів.	Тести, питання

10	Підготовка та укладання міжнародних договорів купівлі-продажу товарів	Віденська конвенція щодо контрактів купівлі продажу. Окремі Постанови Кабінету Міністрів України щодо типових форм міжнародних контрактів купівлі продажу товарів. Форма та структура контрактів купівлі продажу товарів. Основні принципи укладання контрактів купівлі продажу товарів. Форс мажорні обставини. Міжнародний арбітраж. Санкції та рекламації. Інші загальні норми контрактів купівлі продажу товарів.	Тести, питання

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	0
Семінарське заняття	50
Самостійна робота	20
Індивідуальне завдання	30
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції																		
Семінарські з-тя			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	4		30
Самостійна р-та														20				20
Індивідуальні завдання								15								15		30
Всього за тиж-нь			2	2	2	2	2	2	26	2	2	2	2	36	2	35	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа
Література:	
1. Господарський кодекс України : кодекс від 16.01.2003 № 436-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – 28 трав. – № 11. – 462 с.	
2. Цивільний кодекс України. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.	
3. Базецька Г. І. Конспект лекцій з дисципліни «Фінанси підприємства» / Г. І. Базецька; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. – 125 с	

4. Бець, М. Т. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / М. Т. Бець, О. Н. Боровик, Н. Г. Георгіаді, Р. Р. Гриник-Русин, Т. І Данько ; за наук. ред. С. В. Князя. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 223 с.
5. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І.М.Бойчик.– К. : Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
6. Крикавський Є. Економіка і фінанси підприємств: Навч.посібник// Крикавський Є.В., Люльчак З.С. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. - 696 с.
7. Лойко, В. В. Економіка підприємства : навч. посіб. для студентів напряму підгот. 6.030504 «Економіка підприємства» / В. В. Лойко, Т. П. Макаровська. –К. : КНУТД, 2015. – 267 с.
8. Мазур, О. Ринкове ціноутворення / О. Мазур. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 480 с.
9. Матюшева, Л. С. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л. С. Матюшева, Л. О. Меренкова, О. В. Грачов, В. Ю. Маляревський ; за заг. ред. проф. В. І. Хомякова. – Черкаси : ЧДТУ, 2013. – 215 с.
10. Мачкур, А. Є. Економіка і управління підприємством : навч. посіб. для студ. неекон. спец. / А. Е. Мачкур, Л. А. Лещій, З. О. Коваль. – Л. : Львівська політехніка, 2010. – 154 с.
11. Попов, О. С. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. С. Попов, В. В. Лебедченко, З. В. Каменева, С. В. Косенко. – Х. : ХАІ, 2013. – 175 с.
12. Череп, А. В. Економіка підприємства : підручник / А. В. Череп, В. В. Ярмош. – Запоріжжя : ЗНУ, 2014. – 335 с.
13. Шарко, М. В. Економіка підприємства : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. В. Шарко, Н. В. Мешкова-Кравченко, О. М. Радкевич. – Херсон : Олді-плюс, 2014. – 434 с.
14. Технічні бар'єри та санітарні та фітосанітарні заходи в міжнародній торгівлі: види, тенденції розвитку, регулювання : посіб. держ. службовця [Електронний ресурс] / За ред. І. В. Бураковського, К. Кравчука, В. Мовчан. – Режим доступу : www.ier.com.ua/files/publications/Books/Sanitary_measures.pdf
15. Mitsenko N. Transformation of international economic relations: modern challenges, risks, opportunities and prospects : collective monograph / edited by M. Bezpartochnyi, in 3 vol. / ISMA University. – Riga: «Landmark» SIA, 2017. – Vol. 2. - 195 p. О. В. Ткач Т.Р. Масляк Сучасний регіон як елемент глобальної економічної системи. / Вісник Прикарпатського університету. Сер. Економіка. 2019. Вип. 14. С. 56 – 62.
16. Ткач О.В. Регіональні просторово-економічні системи: глобальні тенденції та циклічні взаємовпливи / Монографія. Львів: ІРД НАН України, 2010. – 458с.
17. Ткач О.В. Міжнародні фінанси / Навч. посіб. / О. В. Ткач. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. – 244с.
18. Ткач О.В. Мікула Н.А. Регіональні просторово-економічні системи: сучасний стан та перспективи розвитку / Монографія. Львів: ІРД НАН України, 2012. – 462с.
19. Ткач О.В.
20. О. Tkach Monograph \ Oleg V. Tkach. – First edition.- Ivano-Frankivsk : HSEE “The V. Stepanyuk Precarpathian National University” , 2013, - 266 p.
21. Ткач О.В. Основні причини, зміст та подолання кризи фінансових систем: організаційно-економічний аспект / Фінансова система регіонів: проблеми та перспективи: монографія (текст) / Богдан Н.І., Віленчук О.М., Дейнеко Л.В. та інш.; за ред. А.Б. Кондрашихіна, В.К. Присяжнюка – К. АМУ, 2014. – 543 с.; §2., С. 330-336. ISBN 978-966-2341-09-06
22. Ткач О.В. Зведений регіональний платіжний баланс у системі забезпечення конкурентоспроможності регіональних просторово-економічних систем / Обліково-аналітичне забезпечення господарської діяльності: монографія / за ред. І.Ф. Баланюка, Н.І. Пилипів, В.М. Якубів. – Івано-Франківськ: Видавництво : Друкарня Фоліант, 2014. – 293 с., §2.1, С.70-83. ISBN 978-966-2988-67-3
23. Ткач О.В. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку регіонів: / за

- ред. Н.І. Пилипів, В.В. Стефініна. – Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2014. – 390 с., §2.16, С.215-231. ISBN 978-966-2604-11-5
24. Ткач О.В. Державна регіональна політика: перспективи Європейської конвергенції українських регіонів / Монографія / За ред. О.В.Ткача – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2015. 137 с.
25. Tkach O. The theoretic-methodological bases of the development of the regions within the global economic system / Innovation Process Management in Ukraine: problems commercialization of scientific and technical developments: Monograph / Yurii Vovk, Oleh Karyu, Ihor Kulyniak, Yosyf Petrovych and other / Edited by Yurii Vovk, Oleh Karyu. - Lvi- : LLC "Rastr-7", 2018 -266 p.
26. Ткач О.В. Необхідність створення умов для залучення інвестицій в аспекті зовнішньоторговельної політики регіону / Зб. наук. пр. «Актуальні проблеми розвитку регіону». – Вип. II. – Т. 2. – Івано-Франківськ: Плай, 2005. – С.58–67.
27. Ткач О.В. Криза платіжного балансу як відображення теорії валютно-фінансових кризових явищ / Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії. – Вип. 4 (17). – Серія «Економічні науки». – Чернівці: Технодрук, 2009. – 364 с. – С. 121–125.

7. Контактна інформація

Кафедра	Менеджменту і маркетингу, вул.Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, кабінет 810, https://kmim.pnu.edu.ua/ , kmim@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Ткач Олег Володимирович, д.е.н., проф. кафедри менеджменту і маркетингу
Контактна інформація викладача	Oleg.tkach@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	<p>Політика курсу є студентоорієнтованою, спрямована на формування відповідних компетенцій шляхом активної комунікації та сприятливого навчального середовища. Заохочується ознайомлення з найкращим досвідом практичної діяльності у сфері міжнародної торговельної діяльності як вітчизняних, так і міжнародних компаній. А також можливості використання даного досвіду у реальних компаніях, з діяльністю яких знайомі студенти або є працівниками.</p> <p>Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету, зокрема таким документом в ЗВО є Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеного в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 27 вересня 2022 р. № 530 http://surf.li/eonvn</p> <p>Відповідно, будь які прояви академічної доброчесності недопустимі, зокрема списування під час контрольних заходів чи екзаменів. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з навчального закладу; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих навчальним закладом пільг з оплати навчання.</p>
Пропуски занять	Відвідання занять є важливою складовою навчання та обов'язковим

(відпрацювання)	елементом вивчення дисципліни, за винятком пропусків за поважної причини, що підтверджена відповідним документом. Пропуски семінарських занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка ставиться, а нб округляється. Консультації студентам проводяться у відповідності до затвердженого кафедрою графіка (https://kmim.pnu.edu.ua/графік-консультацій). Також є можливість здачі студентами пропущених тем через використання системи дистанційного навчання(https://d-learn.pnu.edu.ua).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Виконання завдання пізніше встановленого терміну допускається в разі поважної причини, що підтверджена відповідним документом, але до складання форми підсумкового контролю.
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність https://pnu.edu.ua/dokumenty/ та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти»
Додаткові бали	За рішенням кафедри студентам, які брали участь у науково-дослідній роботі (роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть бути зараховані додаткові бали.
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672 http://surl.li/dzryl

Викладач _____ Ткач О.В.